

Király Klára

Hírek a börtönvilágból

Az ír Crumlin Road Gaol megnyitotta kapuit a látogatók előtt

A Belfastban található híres viktoriánus börtön, a Crumlin Road Gaol az Európai Örökség Nyitott Napok keretében megnyitotta kapuit a látogatók előtt 2007. szeptember 20-a és december 15-e között. Az intézetet vezetővel lehet bejárni. A látogatók megismerhetik a börtön történetét, megnézhetik a cellákat és az akasztásra használt helyiséget.

A Crumlin Road Gaol egyike a korai büntetés-végrehajtási intézeteknek. Történelmi és építészeti szempontból kiemelt jelentőséggel bír. Sir Charles Lanyon tervei alapján épült 1843 és 1845 között. A kivitelezés során a londoni Pentonville Börtönt vették alapul. A Philadelphia állambeli Eastern State büntető intézet is hatott rá, amely elsőként épült biciklikerekhez hasonló alakban. Az intézet sajátossága, hogy az egyes szárnyak a központi épületből indulnak ki, akár a biciklikerek küllői. A Crumlin Road Gaol szárnyai 3 vagy 4 emelet magasak, 640 cellának adnak helyet, amelyek a lépcsőházra nyílnak. Az épületeket magas fal veszi körül. Crumlin Road Gaol börtönépítészeti szempontból jelentős előrelépésnek számított a maga korában. Ez volt az első észak-írországi börtön, amely kör alakban épült. Korai példája annak, hogyan kell börtönt tervezni és szervezni, ezzel alapozta meg nemzetközi hírnevét.

1996 óta nem működik büntetés-végrehajtási intézetként, de az utóbbi időben már többször megnyitották a nagyközönség számára., mely alkalmakkor elsősorban kulturális programoknak adott otthont.

Forrás: New look Gaol becomes „open” prison. Press Releases by Department for Social Development, 2006. 09. 17.

Gondoskodás az idős elítéltekről Wisconsin államban

Az Egyesült Államok Wisconsin államában, Waupunban található Dodge Büntetés-végrehajtási Intézet beindította az első öregek otthona programját. A lépést az idősebb elítéltek számának növekedése indokolta, akiknek nagy része krónikus betegségtől szenved. A részlegben 62 főt lehet elhelyezni. Az egységben hivatásos betegápolókat alkalmaznak, de rajtuk kívül a fiatalabb fogvatartottak is jelentkezhetnek önkéntes munkára. Az önkéntes elítélteknek egy 16 órás tanfolyamot kell elvégezniük. Az államban más büntetés-végrehajtási intézetek is tervezik hasonló program elindítását.

Forrás: Hospices for inmates by Diana Nichols. The Capital Times, 2007. 09. 16.

Új munkalehetőség olasz elítélteknek

A tarantói büntetés-végrehajtási intézet a Lisippo művészeti gimnáziummal összefogott, hogy egy új programmal nyissanak utat az elítéltek számára a kultúra és a közösség felé. A reszocializáció folyamatában elengedhetetlen, hogy a fogvatartottak megismerjék a társadalmi értékeket, és fontosnak tartásuk azok megőrzését az utókor számára. A kezdeményezés során az elítéltek feladata az volt, hogy az Alfredo Majorero Etnográfiai Múzeum tulajdonában levő an-

tik tárgyakat restaurálják. Ezeket az eszközöket az ókori háziasszonyok használták a minden napok során. A munka végeztével a felújított tárgyakat a Galeotta Palotában állították ki.

Forrás: A Taranto i detenuti restaurano pezzi del Museo etnografico da Carlo Fiamma. La Repubblica, 2007. 02. 17.

Számítógépek a cellákban

A Grendon Börtönben – amely az angliai Buckinghamshire megyében, Aylesbury közelében található – felvetődött a kérdés, hogy miért nem lehetnek PC-k a cellákban. A mai digitális világban egyre nélkülözhetetlenebb a számítógépes gyakorlat. Az informatika rohamos fejlődésével a szabadságvesztés ideje alatt is fel kell tudni venni a lépést a fogvatartottaknak

Ma már a továbbképzések zöme elképzelhetetlen számítógép használata nélkül. A biztonság fenntartása azonban még mindig megköveteli, hogy az elítéltek csak ellenőrzött formában használhassák a számítógépeket. A szabad internet-hozzáférés felügyelhetlenné teszi a fogvatartottak külvilággal való kommunikációját. A börtönök még mindig csak a televíziók beszerzésében gondolkodnak, amit ártalmatlan szórakoztatási formának tartanak. A büntetés-végrehajtási intézetekben a számítógépek szélesebb körben való elterjedése egyre fontosabbá válik, és egyre inkább szükséges lesz a szabad életbe való visszatéréshez.

Forrás: Prisoners should join the PC brigade. Society Guardian, 2007. 07. 17.

„A börtön szabad művészete” kiállítás Olaszországban

2007 júniusában több olaszországi büntetés-végrehajtási intézetből gyűjtötték össze az elítéltek festményeit, majd a modenai San Paolo templomban helyezték el őket. Emiliana tartomány szervezésével valósulhatott meg a kezdeményezés, amely „A börtön szabad művészete” címet viselte. A programban többek között a római Rebibbia és a modenai S. Anna intézetek vettek részt.

Forrás: Esposizione dei detenuti a Modena da Giulio Sellini. Corriere della Sera, 2007. 06. 10.

Zenélő bolognai elítéltek

Monte Soleban, a Holdfényes esték rendezvénysorozat keretében egy elítéltekből alakult zenekar együtt lépett fel az Al Qantarrah együttes zenészeivel a Marzabotto parkban.

Az utóbbi egy évben a két társaság együtt gyakorolt a bolognai gyűjtőfogházban. A próbákat összekötötték egy zenei és színházi tanműhely létrehozásával. Az elítéltek olasz, pontosabban nápolyi és szicíliai dalokat választottak a műsorukba.

Forrás: Musicisti detenuti in concerto a Monte Sole da Anna Maria Dapporto. Emilia-Romagna Sociale, 2007. 07. 06.

Börtönpszichológus nélkül egy spanyol börtönben

A spanyolországi Fontcalent intézetben április óta nincsen megfelelő számú börtönpszichológus. A helyzet tarthatatlan, hiszen a jelenleg alkalmazott egy szakember munkaeje kevés, ha több elítéltnak is rendszeres terápiára van szüksége. Az öngyilkosságok megelőzésének fontos eszköze a problémák megbeszélése és a helyzet elemzése. Megfelelő képzettségű szakemberek

hiányában félo, hogy az öngyilkosságot elkövető fogvatartottak száma emelkedni fog. Az illetékesek szerint ösztől már ismét lesz, aki betöltse a hiányzó pozíciót, de a pár hónapig tartó szakemberhiány semmiképpen nem kedvez az intézet lakóinak.

Forrás: Sin psicólogos en Fontcalet de Manrique C. Sánchez. La Verdad Alicante, 2007. 08. 07.

Új elhelyezési lehetőségek a spanyol börtönökben

A granadai Albolote intézet számára az utóbbi években nagy problémát okozott a túltelítettség, Nahum Alvarez igazgató azonban optimista, hiszen a cadizi Santa Maria Port III. Börtön átveheti az elítéltek egy részét. Az Albolote intézet 1008 cellájában jelenleg 1883 fő van elszállásolva. A kisebb létszám lehetővé teszi a fogvatartottakkal való nagyobb törődést, és kiküszöbölhetőbbé válnak a konfliktusok.

Forrás: Albolote se muestra optimista con la apertura de Puerto III da Jorge Ordóñez. Europa Press, Malaga, 2007. 08. 07.

AIDS-megelőzés

510 elítélt egészségét szolgálja az az AIDS-megelőző program, amelyet az Antisida Polgári Bizottság és a szociális munkát ellátó Obra Madrid Box Szövetség vezet Spanyolországban. Az együttműködésük keretében zajló kezdeményezésnek az „AIDS-HIV prevenció és információnyújtás” nevet adták. A szabadságvesztés büntetésüket töltő elítélteket kívánják informálni az AIDS-ról, és orientálni a megelőzés irányába. Nagy hangsúlyt helyeznek azokra a fertőzött nőkre, akiknek a börtönön kívül van családjuk. A börtönöket érintő másik két tipikus betegség, a tuberkulózis és a hepatitisz elleni fellépést is szorgalmazzák. Az egészségesebb életmódot küzdenek, megpróbálnak segíteni abban, hogy az említett betegségek a fogvatartottak egyre kisebb körét érintsenek. Igyekeznek felhívni a homoszexuálisok és heteroszexuálisok figyelmét a biztonságos szexuális élet fontosságára, a fogvatartottakat a börtön elhagyása előtti laboratóriumi tesztek elvégzésére ösztönzik.

A Madrid Box a szociális non-profit szervezetekkel együttműködve 18 programot indít Extremadura tartományban a civil lakosság részére. Ezek hasznélvezői elsősorban az Alzheimer-kórban szenvedők, a mozgássérültek és a bevándorolók lesznek. A programok több mint 40 ezer főt érinthetnek.

Forrás: 510 reclusos se beneficiarán de un programa de prevención del sida da Carlos Molina. Extremadura el Periódico, 2007. 08. 23.

Kábítószer-probléma és az AIDS kapcsolata a spanyol börtönökben

Az utóbbi 20 év statisztikai adataira támaszkodva fel lehet mérni, hogy mely csoportokat érinti leginkább az AIDS terjedése a börtönpopulációban. A fogvatartottak között az intravénás drogokat használók kerültek a legnagyobb veszélybe. Az állami statisztikai adatok szerint a kábítószer-fogyasztás a börtönpopuláció 50%-át érinti, akik közül 25% intravénás kábítószerrel használ. Az illegálisan beszerezhető drogok és a nem steril eszközök nagy kockázatot jelentenek.

nek. A közös tű használata nagyobb arányban van jelen, mint a szabad lakosság körében. A spanyol Belügyminisztérium, illetve az Egészségügyi és Fogyasztási Minisztérium felmérése szerint a fogvatartottak 75%-a kerül közvetlen kapcsolatba kábítószerfüggőkkel. Ezeknek a drogfüggőknek az 50 %-a HIV pozitív. A szabadságvesztés büntetésüket töltő intravénás droghasználók nagyobb rizikót jelentenek a börtönpopulációba kerülve, mint a szabad társadalom tagjai számára.

Forrás: Spanish National AIDS Office. Tereza Sanches de Vega. 2005.

A személyzet képzése Szudánban

Dél-Szudánban oktatási és továbbképző központ nyitotta meg kapuit a börtönszemélyzet számára. Az Egyesült Nemzetek Szervezete egy fejlesztési program keretében hozta létre a központot, azzal a céllal, hogy rehabilitálja a háborús időszak alatt megtépzott büntetés-végrehajtási szervezetet. A kezdeményezés számít azokra a polgárháborúban részt vett katonákra, akiknek szükségük van állásra. A Lologo regionális kiképző központ 1 500 ex-katonát tud fogadni. Az első 550 fős csoport egy 3 hónapig tartó kurzuson vesz részt, amelyet aztán speciális tanfolyamok követnek. Az ENSZ által támogatott új képzés a 2005-ben megkezdett folyamat része.

Forrás: UN-built prison training centre opens by UN News Service. 2007. 08. 17.

Könyvtalalom az USA börtöneiben

Az Egyesült Államokban a Szövetségi Börtön Hivatal elrendelte bizonyos könyvek eltávolítását a büntetés-végrehajtási intézetek könyvtáraiból. A könyvtalalom alá elsősorban az iszlám hittől foglalkozó vallási tárgyú irodalom került. Az új stratégia annak az országos programnak a része, amely meg kívánja akadályozni a terrorizmus továbbterjedését és megerősödését.

A közzétett lista szerint 20 vallási kategóriáról beszélhetünk, amelyen belül legalább 150 könyvet és 150 multimédiás forrást találunk. A könyvek eltávolítását már januárban megkezdték, és szeptember végéig be kell fejezni a könyvtárak állományának a felülvizsgálatát. A börtönpopulációban élő vallásos elítéltek továbbra is hozzáférhetnek a vallási tárgyú művekhez. A kezdeményezés elsődleges célja az, hogy a könyvtárakban csak megbízható tartalmú, szakemberek által ellenőrzött könyveket tartsanak.

Forrás: The prison book ban by Michael Gerson. Boston News, 2007. 09. 14.

Átalakuló farmok az Egyesült Államokban

Az Arizona állambeli Picacho Börtönben elszállásolt elítéltek a környék farmjain dolgoznak, ahol elsősorban a gazdálkodók tulajdonában levő termést kell betakarítaniuk. Colorado állam elsőként vette igénybe a fogvatartottak munkaerejét. Az elítélteknek elsősorban kukoricát, hagymát és dinnyét kell begyűjteniük. Jelenleg Iowa állam is hasonló programban gondolkodik, és valószínűleg a jövőben nőni fog az igény az elítéltek alkalmazása iránt.

Arizona államban az elítéltek már közel 20 éve dolgoznak a mezőgazdasági magánszektorban. 2007-től jogszabály követeli meg, hogy a farmok tulajdonosai pontos nyilvántartást vezessenek az alkalmazottokról. Ehhez nyújt segítséget az arizonai büntetés-végrehajtásért felelős minisztérium és az Arizona Correctional Industries (ACI). Az ACI egy állami munkaprogramnak felel meg, amelynek az a lényege, hogy az állam (Arizona) az elítéltek foglalkoztatására ma-

gáncégekkel köt különféle szerződéseket. Az új jogszabály minden munkavállalóra nézve megköveteli a nyilvántartást, ennek elmaradása súlyos pénzbüntetést vonhat maga után.

Sok farmer veszi igénybe a fogvatartottak munkaeréjét, mivel nagy hiány mutatkozik betakarító munkásokból. Korábban a bevándorlók tömegeiből kerültek ki a mezőgazdasági idénymunkások, ma azonban a szigorú jogszabályok miatt ezek létszáma nagyon lecsökkent. A börtönlakók számára ezáltal új piac nyílt meg. A munkavégzés révén igazolni tudják a gyakorlati időt, és pénzt tudnak félrerakni. Ez a fajta munkavégzés felkészülést jelent a szabad életre. Ugyan a farmerek egy része még mindig idegenkedik, hogy szabadságvesztésre ítélt személyeket alkalmazzanak munkaerőként, de a gazdasági nehézségek miatt sokan döntenek az említett megoldás mellett.

Marc Grossman, az Amerikai Egyesült Farmok Munkavállalói Szervezetének szóvivője úgy nyilatkozott, hogy az elítéltek alkalmazása aláássa mindazt, amire a gazdálkodóknak évek óta szükségük van. A farmok tulajdonosai számára a fogvatartottak alkalmazása csupán gazdasági kényszer, mivel helyettük inkább tapasztalt és képzett mezőgazdasági munkásokra lenne szükségük. Ráadásul a fogvatartottak nem minden esetben tudják, hogyan kell a tennést úgy elhelyezni, hogy az az egészségügyi előírásoknak megfeleljen.

Az érdekvédelmi szövetségek felszólalása ellenére sok farmer továbbra is igénybe kívánja venni az elítéltek munkáját, mivel úgy látják kedvezőbb őket alkalmazni, mint a mexikói idénymunkásokat, akiket télen haza kellene küldeni.

Forrás: US farms turn to use of prisoners by Nicole Hill. Christian Science Monitor Published, Gulf News, 2007. 09. 11.

Csillagászati előadás a római Rebibbia intézetben

Paco Lanciano asztrofizikus szabadtéri csillagászati előadást tartott a Rebibbia Büntetés-végrehajtási Intézet közelében levő sportpályán. A vetítéssel egybekötött előadáson bemutatta a naprendszer és az univerzum felépítését. A Római Közkönyvtár és az önkormányzat is részt vett a rendezvényen.

Az elítéltekből ugyan valószínűleg nem lesz csillagász, de az előadás is része volt annak a törekvésnek, hogy a büntetés letöltése alatt a fogvatartottak a régi és a modern idők kultúrájának minél nagyobb szeletét ismerhessék meg.

A kezdeményezés egy önkéntes szervezetnek köszönhető. A VIC Caritas 1994 óta működik, és az elítéltek körülményeinek és esélyeinek a javítása a célja. A szabadidő hasznos eltöltéséhez több nagyobb céget is igyekeznek megnyerni. Így kapcsolódott be a programba a Colombrifilm di Torino filmgyár is, amely éppen dokumentumfilmet készít a börtönletről. A cég anyagilag támogatta az előadás létrejöttét, és egyben rögzítette is az előadást.

Forrás: Una conferenza astrofisica per i detenuti da Giulio Cappani. Corriere della Sera, 2007. 07. 18.

Drogcempészet a Lawrenceville magánbörtönben

A Lawrenceville Büntetőközpont komoly kábítószer-problémával néz szembe. Az elítéltek a drogok intézetbe juttatását mobiltelefon segítségével szervezik meg. 2007 márciusában a The Times Dispatch összehasonlította a rendelkezésre álló statisztikai adatokat, és megállá-

pította, hogy Lawrenceville-ben – a többi virginiai büntetés-végrehajtási intézethez képest – több mint kétszer annyi elítéltet lepleztek le drogbirtoklás miatt. A büntetés-végrehajtásért felelős minisztérium szerint a statisztikai adatok nem adtak teljes képet a fennálló helyzetről. A The Times Dispatch azonban ragaszkodik az állításához. A börtön vezetésének hiányosságait támasztja alá az a tény is, hogy a személyzet két korábbi tagját kábítószer-csempészés miatt bűnösnek találták.

Az utóbbi 5 évben a GEO Group Inc. vezette a Lawrenceville intézetet, amely 1 576 férfi elítélt fogva tartását végzi. Az MGT of America Inc. szintén megvizsgálta az adatokat, és úgy találta, hogy a valós véleményalkotáshoz nem rendelkeznek elegendő anyaggal. Ráadásul a szerződésben előírt 5% helyett, csak az elítéltek 2,5%-át vetették alá rendszeres drogtesztnek. A felmerült kifogásokra úgy reagált az intézet, hogy megnövelték a kábítószer-kereső kutyák létszámát, és a fogvatartottak 10 %-át havonta vetik kábítószer teszt alá.

Forrás: A study about privately run prison's problems by Thomas Glen. Virginia Review, 2007. 09. 05.

Laptopok a börtönben

A New Jerseyben található Bergen County Prison 80 darab laptopot vásárolt a börtönlakók számára. A beruházás célja az volt, hogy a tárgyalásra váró elítéltek a feltelepített joganyag segítségével tájékozódni tudjanak a jogi kérdésekben. A számítógép révén igénybe lehet venni a Westlaw jogi információs cég szolgáltatásait is. Minden más jellegű hozzáférés azonban le van tiltva, ezért a számítógépek használata teljesen biztonságos.

Forrás: Laptops for inmates by Caroline Smith. New Jersey Herald, 2007. 09. 02.

Ökobörtön Norvégiában

A norvégiai Bastoey Nyitott Börtön bejelentette, hogy ökobörtönné kíván válni. Az intézet üzemeltetéséhez szükséges energiát részben napkollektorok segítségével akarják nyerni, az olajalapú fűtés helyett, pedig fával kívánnak tüzelni. Kizárólag újrahasznosítható és környezetbarát termékeket akarnak használni. Oeyvind Alnaes igazgató úgy látja, hogy az átalakulást 10 év alatt teljes mértékben meg lehet valósítani. Az intézet az épületeket körbevevő falak és a drótkerítés fenntartását is szükségtelennek látja.

Az elítélteknek már napjainkban is kell gazdálkodniuk: gondját viselik 20 csirkének, 8 lónak, 40 birkának és 20 tehénnek. A fogvatartottak a börtön saját hajóján mennek halászni, és a nyári hónapokban zöldséget is termesztenek. A betakarított mezőgazdasági terményeik mentesek mindenféle kemikáliától. A norvég igazságügyi miniszter úgy látja, hogy Bastoey az alternatív börtönök és a környezetbarát gazdálkodás szimbóluma.

Forrás: Norway's „Green” Bastoey Prison by John Laumer. Philadelphia Business and Politics News; CNN News, Associated Press, 2007. 09. 12.